

TÁRSADALMAT KELL ÉPÍTENÜNK

Kövér László az értelmiség árulásáról
és a civil társadalom erejéről

A magyar értelmiség mint mérvadó, értékmérő és értékadó funkciót ellátó elit az utóbbi 16 esztendő alatt teljes mértékben felszámolódott, nullára írta a maga erkölcsi tőkéjét. Azt kell tehát mondanom, hogy a baj még annál is nagyobb, mint elsőre talán látszik. Amit most tapasztalunk, ugyanis nem egyik pillanatról a másikra alakult ki, hanem 16 év szorgos munkájával küzdötték le ilyen mélyre Magyarország erkölcsi nivóját. Hogy kiket fogadunk el, milyen bűnöket tekintünk bocsánatosnak, nagyban befolyásolja az a szellemi elit, amely az egészséges mérce megállapítására és hitelesítésére hivatott lenne – mondta a Demokratának Kövér László, a Fidesz választmányi elnöke.

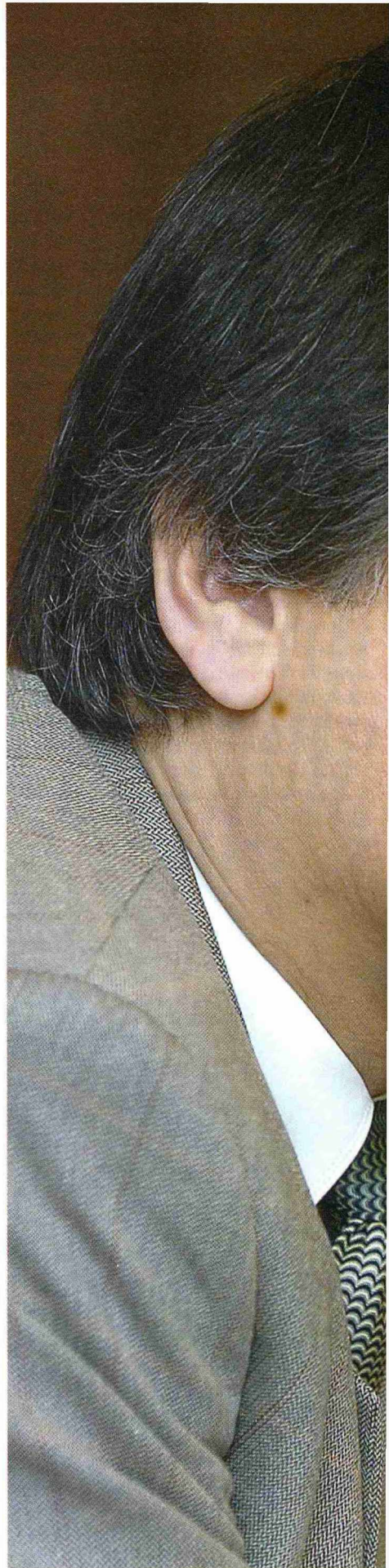
– A választási kampány során fideszes politikusoktól számtalanszor elhangzott, milyen nehéz idők várnak ránk, ha ismét Gyurcsány Ferenc alakít kormányt. Visszatekintve az utóbbi pár hónapra: gondolták volna, hogy ennyire rossz lesz?

– A problémák számszerűsíthető valóságával nem voltunk, mert nem lehetünk tisztában, hiszen ezt a kormány módszereken eltitkolta. Ez persze már önmagában sejtette, hogy valóban nagy a baj. Ráadásul sok szakértői becslés látott napvilágot az államadósság mértékéről, az államháztartás hiányáról. Ezért is hangoztattuk a kampányban, hogy ezen az úton nem haladhatunk tovább, s minél előbb változásra van szükség. A kormánykoalíció – a miniszterelnöktől a minisztereken át az egyéni képviselőkhöz – azonban azt állította, minden rendben, fél Európa bennünket irigyel, a gazdaság dübörög, a „pannon puma” ugrásra készen áll, mi pedig csak ijesztgetünk. Mindebben részt vett a véleményformáló értelmiség túlnyomó többsége is. Ez szégyenletes. Félreértés ne essék: nem kizárólag a médiásoldosokról beszélek, akik napi szinten végezték és végzik szolgáló teendőiket a különböző csatornákon és lapszerkesztőségekben, hanem értem ez alatt azt a közgazdász értelmiséget is, amelynek kötelessége lett volna tájékoztatni a közvéleményt arról, mi vár az országra, s milyen

problémák vannak. Az ő hathatós közreműködésükkel a választók többsége elhitte, hogy minden rendben van.

– Láthatóan nem csupán gazdasági, de morális értelemben is egészen rémisztő mélységbe jutott az ország: a kormányfő különösebb következmények nélkül küldheti el a vele egyet nem értő vállalkozókat Szlovákiába, majd büszkén jelentheti be, hogy valójában egy hazugsághalmazmal nyerték meg a választásokat. Van még ennél lejjebb?

– Ezzel kapcsolatban nekem igen határozott véleményem van, s nem szeretném, ha azt bárki a tisztességesen dolgozó és tisztességesen élő – akár baloldali érzelmű – értelmiségiek közül magára venné, hiszen ők a maguk területén teszik a kötelességüket és hozzájárulnak Magyarország fennmaradásához. Mindezek tudatában mégis azt kell mondanom, hogy a magyar értelmiség mint mérvadó, értékmérő és értékadó funkciót ellátó elit az utóbbi 16 esztendő alatt teljes mértékben felszámolódott, nullára írta a maga erkölcsi tőkéjét. A baj még annál is nagyobb, mint ahogy elsőre talán látszik. Amit most tapasztalunk, ugyanis nem egyik pillanatról a másikra alakult ki, hanem 16 év szorgos munkájával küzdötték le ilyen mélyre Magyarország erkölcsi nivóját. Hogy kiket fogadunk el, milyen bűnöket tekintünk bocsánatosnak, nagyban befolyásolja az a szellemi elit, amely az egészséges mérce megállapítására, hitelesítésére és alkalmazására hiva-

tott lenne. Az, hogy Gyurcsány Ferenc ma gyakorlatilag bármit megengedhet magának, legyen szó a fiatalok vagy a vállalkozók külföldre küldéséről, az öregecskedő feleségek lecserélésével kapcsolatos ízléstelen megjegyzésről, bűncselekmény gyanúját keltő üzleti ügyeskedéseinek negligálásáról vagy éppen a demokrácia kijátszásáról és sárba tiprásáról a közvélemény előtti titkolózással, illetve a formális demokrácia megszüntetéséről azzal, hogy a kormányzati döntéshozatal egy részét „kiszervezi” a parlament ellenőrzése alól, nos, hogy mindezt megteheti büntetlenül, s a baloldali értelmiség mindezzel kapcsolatban mélyen hallgat, ez mind-mind okozója a morális válságnak. Az emberekkel pedig elhitetik, hogy mindez hozzátartozik a politikához, ezzel hiteltelenné is téve azt. Innen valóban nehéz lesz feltápáskodni.

„Nincs rosszabb, amikor valaki úgy gondolja, hogy miután erkölcsstelen eszközökkel jut hatalomhoz, rögtön joga is lesz felülírni magát az erkölcsöt.”

– A minap egy baloldali újságíró éppen azt fejtegette, valójában semmi különös nem történt, amikor Gyurcsány Ferenc bevallotta, hogy „nem bontotta ki az igazság minden részletét” a kampányban, illetve különbség van a hétköznapi és a politikai erkölcs között, hiszen a magyarországi közvélemény-kutatások szerint a polgárok úgy gondolják, a politikusok úgymint állandóan hazudnak...

– Ez önmagában egy újabb megnyilvánulása annak a szellemi csődnek, amiről eddig beszéltünk. Ilyet ugyanis egy magát értelmiséginek nevező egyszerűen nem mondhat. Ezzel tulajdonképpen kijelenti, hogy nincs mérce, nincs erkölcs, s az erősebb, ügyesebb és gátlástalanabb nyer, ez a világ pedig így van jól. Én már csak azt nem értem, hogy ha ez igaz, akkor mi szükség- ▶

► günk értelmiségre és szellemi elitre? Az előbbi gondolatsort tolmácsoló újságíró nem tekintheti magát értelmiséginek, csupán lakójának, akinek az a dolga, hogy az aktuális hatalmat kiszolgálja. Végtelenül felháborít, hogy miután tevékenyen közreműködnek az ország gazdasági és szellemi tönkretételében, még hamis ideológiákat is gyártanak, hogy megmagyarázzák, milyen bátor tett az, ha valaki gyakorlatilag bevallja magáról, hogy gazember. Újra elő kéne venniük Machiavelli és Max Weber írásait, mert valamit kétségbeejtően félreértének. Nem Gyurcsány Ferenc találta ki, hogy a politikai erkölcs különbözhet a hétköznapi erkölcstől; ám azt senki nem állította, hogy a kettőnek ne lenne köze egymáshoz. Éppen ellenkezőleg! Hosszú távon ugyanis a politikai megítélés erkölcsi kérdések megválaszolására vezethető vissza. Bár a politikusok gyakran kizárólag az eredményeket kéri számon, a napi politikai döntésekben igenis szerepet kell játszani a hétköznapi értelemben vett erkölcsnek. Annál rosszabb azonban nincs, mint amikor valaki nem csupán eredménytelen, de – bevallottan – erkölcstelen is. Az pedig végképp magyar sajátosságnak minősíthető, amikor valaki úgy gondolja, hogy miután erkölcstelen eszközökkel jut a hatalomhoz, rögtön joga is lesz felülírni magát az erkölcsöt.

– *A túldalolon szellemi, erkölcsi válsággal találkozunk. Mit tehet mégis ebben az áldatlan helyzetben egy fideszes politikus, hogy ebből a gödörből mihamarább kijussunk?*

– Első lépésben most mindenképpen azért kell küzdeni, hogy ne tegyék még drámaibbá a helyzetet. Az elmúlt négy évben szisztematikusan, szívósan élték fel azokat az értékeket, amelyeket az ország azelőtt kínkeservvel megteremtett az előző rendszer romjain. Ez azonban nem ok arra, hogy azt gondoljuk, ennél rosszabb már nem lehet. A gödört sajnos mindig lehet még mélyebbre ásni. Most az a tét, vajon ez történik-e majd, vagy lesz esélyünk a gödörből mielőbb kimászni. Amit mostanság a kormány válságkezelés vagy éppen reformprogram címen tesz, nem csupán azért nem vagyunk hajlandók elfogadni, mert nem fogunk osztozni abban a felelősségben, amely a csőd előidézéséért csakis az MSZP–SZDSZ-kormányt terheli, hanem azért sem, mert azt tévútnak gondoljuk. Azzal a – programnak aligha nevezhető – gazdasági elképzelés-csomaggal, amely kizárólag arról szól, hogyan lehet még több eret vágni a magyar középosztályon, a kis- és közepes vállalkozásokon és a bérből és fizetésből élők azon részén, akik eddig is a hátukon cipelték az országot, soha nem máskun majd ki a gödörből. Gyurcsány Ferencnek nem Szlovákiába

kéne küldenie a kis- és közepes cégeket, hanem itthon teremteni meg nekik a gyarodáshoz szükséges feltételeket, hogy még több embernek adhassanak munkát, még több járulékot és adót fizetve, de nem az adóztatás, hanem az általuk elérhető jövedelem szintjének a növelésével. Egy barátom komolyan gondolkodik azon, hogy Párkányba költözik; vannak tót felmenői, könnyedén megkapja a szlovák állampolgárságot, s kettős állampolgárként még szavazhatna is a Magyar Koalíció Pártjára. Ahogy mondja, hovatovább a Felvidéken jobb magyarnak lenni, mint itthon, mert ott legalább érthető, hogy miért rossz. Ez persze cinikusan hangozhat, de jól mutatja azt az abszurd állapotot, amely Gyurcsány Ferenc kormányzása következtében kialakult.

– *Matolcsy György nemrégiben azt nyilatkozta, szerinte 2008 végére már nem Gyurcsány Ferenc lesz a kormányfő. Ön szerint mi kell, mi kellhet ahhoz, hogy ez így legyen?*

” A demokrácia nem feltétlenül jelenti azt, hogy az emberek többsége automatikusan jó döntést hoz, s a többségnek van igaza. ”

– Mindenekelőtt hadd jelezsem abbéli meggyőződésemet, hogy minél tovább marad hatalmon a jelenlegi kormány, annál nagyobb lesz a baj. Nagyon sokan azok közül, akik már a kampány idején is látták, mit jelentene a valódi kormányváltás elmaradása, bátortalanul feltették a kérdést, jó-e egyáltalán, ha a polgári oldal nyer. Én továbbra is azt mondom, hogy minél előbb el kell kezdenünk eltakarítani azt a romhalmazt és törmeléket, amit Gyurcsány Ferenc és Medgyessy Péter kormányai összehordtak. Másrészt pedig kétségtelen tény, hogy ha most mi lennénk kormányon, velünk nem lenne ilyen elnéző és megengedő a magyarországi írástudó, balliberális értelmiség. Velünk kapcsolatban nem próbálnák megideologizálni azt, ha megszorító in-

tezkedéseket kellene életbe léptetnünk, bár nem mi vagyunk felelősek a csődért. Az már most elmondható, hogy nehéz helyzetben leszünk akkor, ha négy év múlva – vagy akár korábban – visszakapjuk a kormányzás lehetőségét. Mégis azt mondom: minél előbb, annál jobb. Az ország ugyanis már nem csupán önmaga adottságaihoz és lehetőségeihez képest áll rosszul, de egyszer és mindenkorra elveszíthetjük azt a történelmi előnyünket, amely a régióban korábban megvolt. Magyarország tehát nem csak a nyugathoz képest, a felzárkózás tekintetében veszít, de megelőznek olyan államok is, amelyek nemrégiben velünk szemben még komoly hátrányban voltak.

– *Alkotmányos szempontból egy kormány idő előtti bukásának bekövetkezése szinte lehetetlen. Van-e valami módja a Fidesznek arra, hogy a gyakorlatban mégis elősegítse ezt? Mire készülnek, mire számíthatunk?*

– Normális körülmények között egy választás után az első száz nap nem csupán arról szól, hogy ezalatt illendő egy kormányának türelmi időt adni arra, hogy felmérje a helyzetet, berendezkedjen, hozzákezdjen a kormányzáshoz, hanem arról is, hogy a vesztes pozícióban lévő politikai erőtlől elvárják, hogy ne kezdjen el azonnal okoskodni, s megadja a tiszteletet a választók döntésének. A mostani azonban nem normális helyzet. A korábban elmondottakon túl azért sem, mert a kormánypártok a választási programnak éppen az ellenkezőjét készülnek megvalósítani. Ezért pedig az ellenzéknek kötelessége, hogy határozottabban, hangosabban szóljon, mint ebben az időszakban megszokott lenne. A közvélemény-kutatásokban megmutatózó, a választások után mértekhez képest drasztikusnak tűnő erőviszony-eltolódás is azt igazolja, hogy helyesen cselekszünk. Egyet azonban ne feledjünk: nem szabad türelmetlenné lenni – sem a Fidesznek, sem a hozzá érzelmileg kötődő választóknak. Nem szabad még inkább siettetnünk azokat a folyamatokat, amelyek maguktól is zajlanak. Nem szabad megengedni a kormányon lévőknek sem azt, hogy a felelősséget lerázzák magukról, mint kutya a vizet, sem azt, hogy az ország csödközeli állapotáról zajló vitát pusztán pártpolitikai veszedéssé degradálhassák, melyben aztán a manipulációs gépezet ismét mozgásba hozhatja a jól kondicionált Fidesz-ellenes érzelmeket a társadalom egyes csoportjaiban. Nem az számít, hogy a Fidesznek volt vagy van igaza, hanem az, hogy Magyarország bajban van, amiből csak egy eszméleti folyamat utáni új közös elszánás segítheti ki. Amikor türelmet kérek, az nem azt jelenti,

hogya ne tennék meg, ami kötelességünk. Aki figyelemmel kíséri a parlamenti és a parlamenten kívüli kommunikációt, láthatja, hogy a véleményünket és azt, amire a választóinktól felhatalmazást kaptunk, elmondtuk eddig és elmondjuk ezután is az országgyűlési vitákban és a sajtótájékoztatókon. Nem gondolom azonban, hogy például az érdekképviseletek funkcióit át kéne vey lehetne vennünk.

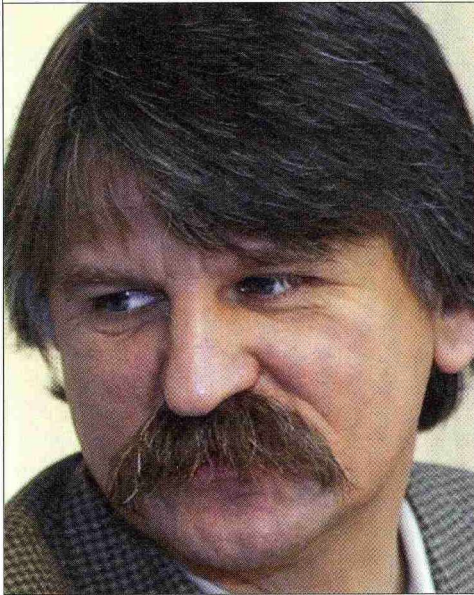
– Vajon ez az eszmélési folyamat beérhet az októberi választásokra?

– A folyamat egyelőre gyorsabban zajlik, mint számítottam. Úgy gondoltam, a kormány képes lesz titkolni a baj nagyságát az önkormányzati választásokig. Úgy tűnt, még a nemzetközi pénzvilág is hajlandó lesz finanszírozni az ilyesfajta törekvéseket, s csak utána nyújtja be a számlát, a korábban is említett, értelmiségnek csúfolt csoportról pedig még inkább azt gondoltam, hogy mindent megtesznek majd a kormány hatalmának megszilárdításáért. Mostanra azonban láthatjuk, hogy valami hibádzott a kormány és az én számításaimban is. Nem kizárt, hogy a koalíción belüli, eltérő stratégiai érdekek állhatnak amögött, hogy mindez nem így történt. Gondoljunk csak bele: az SZDSZ-nek jóval kisebb vesztenivalója lesz ősszel, mint a szocialistáknak. Az egyetlen komoly tét számukra Demszky Gábor széke és a főváros, de paradox módon itt a gyengülés az ő erősödésükkel jár, hiszen az MSZP azonnal hajlandó volt a jelenlegi főpolgármester támogatására; a koalíció gyengülése ellenére az SZDSZ erősödött azzal, hogy az MSZP még csak tessék-lássék jelöltet sem indít Budapesten. Ezért ők gondolhatják úgy, hogy a kormány minél előbb hajtja végre a népszerűtlen intézkedéseket, az ezáltal bekövetkező sokkhatáson annál hamarabb tudnak majd túljutni, a következő választásokra pedig talán újra tudják építeni a népszerűségüket. Az MSZP-nek ezzel szemben bőven van mit veszítenie; a négy évvel ezelőtti, nyári osztogatás miatt ősszel lényegében túlnyerték magukat, ám most egyetlen polgármesterük vagy önkormányzati képviselőjük sem válna meg szívesen a pozíciójától. Ők most nyilván nem boldogok attól, hogy ismét az SZDSZ diktál.

– Ha a Fidesznek sikerül megnyernie az őszi választásokat, az milyen politikai, illetve morális erőfölényt jelentene?

– Négy évvel ezelőtt az is fontos része volt a kampányunknak, hogy meggyőzzük az embereket arról, hogy az önkormányzatok bizonyos értelemben ellensúlyt, védelmet jelentenek a központi hatalommal szemben, erejükhez mérten képesek ellensúlyozni, de legalábbis tompítani azokat a kellemetlen hatásokat, amelyeket ez utóbbi okoz. Be kell látnunk, hogy ez az érvelés nem volt különösebben ha-

tásos – a „több pénzt az embereknek” típusú szlogenekkel a szocialisták jobban elérték a választókat. Ezen kívül négy évig vádoltak bennünket azzal, hogy az Orbán-kormány idején pártpolitikai alapon osztottuk szét az önkormányzatoknak járó központi összegeket, a 2002-es őszi kampányban viszont a szocialista utógó propaganda már azt terjesztette, hogy az a jó, ha egyszínű az önkormányzat és a központi kormányzat, mert akkor könnyebben jönnek a támogatások. Jól teszi minden választópolgár, ha elgondolkodik azon, hogy kicsiben ugyanazt a politikát folytatták az MSZP-s és SZDSZ-es önkormányzatok, mint nagyban az elvtársaik: meg lehet nézni azokat a városokat, amelyek 2002-ig polgári vezetéssel néhány tíz- vagy százmillió forintos tartalékkal rendelkeztek, és mostanra nemegyszer milliárdos hiányt halmoztak fel. Felérték nemcsak a meglévő vagyont, de hitelek formájában a jövőt is. Vagyis csődökzei helyzetbe sikerült jut-

tatniuk nemcsak az országot, hanem az általuk vezetett városok és települések nagy részét is. Az előttünk álló, októberi választás tehát nem csupán arról szól, hogy egy adott szavazópolgár utcáját ki képviseli majd az önkormányzati testületben, hanem arról is, az új önkormányzat egésze képes-e, egyáltalán hajlandó-e az ott élőket megvédeni. S természetesen szól arról is, vajon bármiféle bizalom is szavazható-e olyan politikai erőknél, amelyek ilyen rútul becsapták a választóikat.

– Elég, ha abban reménykedünk és arra számítunk, hogy az emberek nagy része végre most majd valóban tudomásul veszi, mit tesz az életükkel a két kormánypárt? A Fidesznek nem lesznek a kampányban hangzatos, adott esetben populista szlogenjei, amelyekkel esetleg tömegek tudnak azonosulni?

– Egyrészt fontos leszögezni, hogy az önkormányzati kampány alapvetően helyi kampányokból áll össze. Lesznek természetesen központi elemek – így például szlogenek –, a választók azonban elsősorban helyben ismert emberekre szavaznak majd. Nem szabad túllőni a célon, s nem szabad egyfajta megismélt országgyűlési választási kampányként beállítani az önkormányzati kampányt. Másrészt pedig hiszek abban, hogy hosszú távon mégiscsak az igazságnak kell győznie. Ha az emberekkel akár százszor is meg lehet tenni azt, amit a kommunisták önmagukat szociáldemokratának csúfoló kései utódai megtettek, akkor azt tudomásul kell vennünk – ez ugyanis a demokrácia. A demokrácia nem feltétlenül jelenti azt, hogy az emberek többsége automatikusan jó döntést hoz, s a többségnek van igaza – legfeljebb annyiban, hogy az ő akaratára érvényesül. Nem hiszem azonban, hogy nekünk azokkal az eszközökkel kell vagy szabad élnünk, amelyeket a másik oldal látszólag sikeresen alkalmaz. Ezek nagy része a mi kezünkben már eleve nem olyan éles, mint az övékben: a velünk szimpatizálóknak nem vonzó, a ő szavazóik számára pedig – jogosan – tőlünk nem hitelesek. Nekünk nem hiszik el azt, amit Gyurcsány Ferencnek igen. Meg kell hát találnunk azokat a módszereket, amelyek különböznek az övéiktől, mégis hatékonyak. Ebben pedig a civil szerveződések, a helyi közvélemény-formálók segítségével kívül nemigen számíthatunk másra. Vagyis társadalmi, közösségeket kell építeni. Ha rendszerváltásról beszélünk, azzal azt is kimondjuk, hogy ami 1990 előtt létezett, egy másik rendszer volt – s nemcsak a szó politikai, de társadalmi értelmében, a hétköznapiakat tekintve is. Kialakult egyfajta társadalmi tagozódás, ami merőben különbözik a polgári társadalométól. Az alkotmányt, a választójogi vagy a párttörvényt nagyon gyorsan meg lehet változtatni, az emberek mentalitását azonban nem. Érdemes végiggondolni, hogy az előző rendszer mennyire itta bele magát az emberek gondolkodásába, lelkébe, reflexeibe. Ha nem vesszük tudomásul, hogy ez egy létező erő, amelynek tehetetlensége jóval nagyobb, mint a politikai intézményrendszeré, akkor hatalmas hibát követünk el. Stratégiai értelemben a jobboldal talán ott követte el a legnagyobb hibát, hogy nem volt képes szembenézni ezzel 1990-ben, s hosszú időn keresztül nem léteztek olyan elképzelések, amelyeknek a végeredményeképpen létrejöhetett volna a valódi polgári társadalom. Az utóbbi nyolc évben – először kormányzati pozícióból, majd az ellenzékéből végzett szervezetépítéssel – történtek olyan lépések, amelyek már egyértelműen ezt célozták meg.

Somorjai Viktória